

*Морщакова О.
к.філос.н., доцент кафедри
психології та соціальної роботи
Тернопільського національного
економічного університету
Смачило А.
студентка гр. СР-41
юридичного факультету ТНЕУ*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ «ОБРАЗ ЮРИСТА»: ОЧІКУВАННЯ І ВИМОГИ РЕАЛЬНОСТІ

З історичної точки зору юридична професія є не чим іншим як конкретним культурно-історичним досвідом. Юридична професія як самостійний, конкретно-історичний тип соціально організованої праці вимагає здійснення певної підготовки, а як форма групової діяльності є втіленням застосування людиною своїх специфічних сил і можливості, реалізації всіх своїх здібностей.

Особливості образу юриста залежать від типу суспільства. Суспільство в цілому формує на кожному етапі свого розвитку власну ідеологію – систему панівних цінностей та ідеалів. Характеристики членів суспільства та представників професійних груп розглядаються з точки зору властивостей соціокультурної взаємодії, в матриці якої вони знаходяться: юрист-суспільство-культура.

Сучасний європейський юрист – це спеціаліст, який має відповідати основним вимогам часу і культури, тому його образ включає такі очікувані характеристики:

- інтелектуальну компетентність (особливу організованість знань – структурованість, категоріальність, узагальнення, гнучкість та оперативність в аналізі ситуація, що забезпечує здатність юриста до розв’язання творчих і професійних завдань);
- інтелектуальну ініціативу як здатність цілісної особистості органічно поєднувати пізнавальні і мотиваційні дії; складати власну програму професійної діяльності;
- самоорганізацію, яка передбачає інтелектуальні зусилля, направлені на поєднання дієвості мислення і юридичної цілеспрямованості;
- саморегуляцію як здатність фіксувати у собі зміни, розуміння і використання механізмів культурної самокорекції.

Якщо образ юриста є ідеалізованою сукупністю бажаних культурою якостей юриста, то з необхідністю виникає потреба у створенні прикладних, практично значимих моделей, які б сприяли досягненню бажаного результату. Образ-модель юриста відноситься до так званих “моделей дій”, сутність яких полягає в тому, що вони “формується під впливом епохи та її свідомості; вони допомагають звільнити енергію та можливості уявлення духу, вивести їх за межі тієї інформації, яка лежить в основі моделей” [3, с. 124]. Саме “моделі дії” – це “самі способи дії, які фактично і створюють майбутнє. Спосіб дії тут співвідноситься з видимою метою. Це співвідношення має дві сторони: з одного боку модель – втілення ідеї, а

з іншого – вона у динамічному аспекті є засобом реалізації мети. Модель повинна задовольняти таким вимогам: відображати ступінь цілісності процесу або явища; давати опис умов і засобів його протікання; бути вибудованою структурно [2, с. 16].

Сьогоднішній європейський образ юриста, конкретизований різноманітними моделями, втілює історичний досвід характеристик культурної людини. Макроструктура загального професійного портрета юриста включає в себе такі компоненти: професійну направленість, морально-психологічну підготовленість і професійно-ділову підготовленість [4, с. 250]. Якщо ми говоримо про портрет юриста, то мова іде насамперед про зразок, приклад для наслідування, тоді як модель є конструкцією бажаного. В моделі “поіменно” визначається, які цінності повинен засвоїти юрист, якими нормами керуватися в своїй поведінці, що він повинен знати і що повинен уміти. Саме модель – реально сформована чи така, яка розуміється, є відправною точкою для вироблення навчальних програм і програм виховання. Модель – це концептуальний інструмент, який спрямований на керування реальним процесом або явищем [1, с. 139].

Отже, образ юриста є похідним від образу людини в конкретній соціокультурній ситуації. Дієвою є методологічна тріада: юрист-суспільство-культура, кожний елемент з якої не може існувати ізольовано. Не може існувати юрист як представник професійно-стратифікаційного начала без культури і суспільства, які взаємодіють між собою. За відсутності культури і суспільства мови не може бути про феномен юриста. Образ юриста практично реалізується через образи-моделі юриста, які трактуються як система викликів-вимог та викликів-очікувань суспільства, які висуваються до людей, які здійснюють/будуть здійснювати юридичні функції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Абрамов В.Г. Духовність суспільства: методологія системного вивчення: [монографія]. / В.Г. Абрамов. – К.: КНЕУ, 2004 – 236 с.
2. Борисенко Ю. Створи себе сам / Ю.Борисенко // Український юрист. – 2006. – №3 (39). – С. 16-17
3. Вартофський М. Модели. Репрезентации и научное понимание: Пер. с англ. Общ. ред. и послесловие И.Б. Новика, В.И. Садовского. – М.: Прогресс, 1988. – 507 с.
4. Тихомиров А.Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы / Тихомиров А.Д. – К.: Знання, 2005. – 334 с.

